

לימוד לעשרה בטבת

למה צמים?

מדריך

"פעם אחת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו לזהר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו לזהר הבית, ראו שולל שיצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו, מקום שכתוב בו: "וזהר הקרב יומת" ועכשיו שוללים הלאו בו ולא נבכה? אמר להם: לכן אני מצחק... באוריה כתיב: "לכן בגללכם ציון שדה תחרש זאנ'ו"נ" בגזירה כתיב: "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים". עז לא נתקיימה נבואתו של אוריה - הייתי מתירא לא נתקיימה נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה - ביצוע נבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הגזירה אמרו לו: עקיבא, נוחמתנו! עקיבא, נוחמתנו! (מכות)

"ויהי בשנת התשיעית למלכו בחדש העשירי בעשור לחדש בא נבוכדנאצר מלך בבל הוא וכל חילו על ירושלים ויחן עליה ויבנו עליה דיק סביב: ופלא העיר במצור עד עשתי עשרה שנה למלך צדקיהו: בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר ולא היה לחם לעם הארץ:"

עשרה בטבת הוא אחד מארבעת צומות החורבן שקבעו חז"ל בעקבות חורבן בית ראשון. ביום זה החל נבוכדנאצר מלך בבל את המצור על ירושלים, מצור זה עתיד להימשך כשנה וחצי בסופה, ב-ט' באב, נחרב הבית. במהלך תקופה זו התדרדר המצב בעיר באיטיות אך בעקביות עד להיווצרותה של הקטסטרופה הטוטאלית שמתוארת במגילת איכה.

בעל 'ערוך השולחן' (אורח חיים סימן תקמט) מביא מסר מאד מיוחד שעלינו להפיק מיום זה.

"ועל כי בעשרה בטבת היתה התחלת הצרות ע"כ קבעוהו לתענית לדורות."

~מה בדיוק קרה בעשרה בטבת?

~מה המיוחד בדברי השולחן ערוך?

מאוחר יותר חיברו חז"ל לעשרה בטבת שני אירועים נוספים שהתרחשו בסמוך לו: מותו של עזרא הסופר - מי שקומם את הריסות ממלכת יהודה אחרי שבעים שנות גלות והביא לבניית בית שני. וכן תרגום התורה ליוונית בימי מלכות יוון.

אם כן ישנן 3 סיבות לצום עשרה בטבת שנקבעו ע"י חז"ל. ובימינו הוסיפה הרבנות הראשית גם את זיכרון השואה לצום זה.

אלפי שנים הלכו

סיפור חסידי מספר על בן של מלך אשר פגע פגיעה קשה באביו.

כעס האב על בנו, וגירשו מביתו. הלך הבן והתיישב בכפר קטן.

בנה לו בקתה קטנה, ובה חי בעוני ובחוסר כל. יום אחד נפוצה השמועה כי המלך עתיד לבקר בכפר. השמועה אמרה כי כל מי שיש לו משאלה, י וכל לכתוב אותה על פתקה, ולהגיש אותה אל המלך. גם בן המלך כתב את משאלתו על פתקה, ומסר אותה ביד עבדי המלך.

כשפתח המלך את הפתקאות, מצא ביניהן את אותה פתקה הכתובה בכתב ידו של בנו. קרא המלך את משאלתו של הנסיך המודח, וזלגו עיניו דמעות. וכך כתב הבן: "מלך רב חסד. משאלה קטנה לי אליך. בקתה קטנה יש לי, ועליה גג של קש. והנה החורף קרב, אך הגג דולף, ואין בידי לתקנו. יואיל נא המלך בטובו, ויעניק לי בבקשה מעט קש לתיקון הגג."

אמר המלך בלבו: איך קרה הדבר הזה לבני, עד כי שכח כי בן מלך הוא, ובמקום לבקש לשוב אל הארמון, לא עלה בדעתו לבקש אלא גג של קש...

(מתוך מאמרו של הרב עזריאל אריאל / האם באמת חסר לנו בית

מקדש)

